

Romics Imre

A Semmelweis Egyetem Urológiai Klinikájának múzeumáról

A múzeum elnevezésnek számos kritériuma van, a napi életben is múzeum alatt nem egy folyósón elhelyezett néhány vitrint értünk. Mégis, mi a klinikán elhelyezett gyűjteményt *Urológiai Múzeumnak* nevezzük. A gyűjtemény a magasszintűn, kb. 45 m²-en, a klinikaigazgatói titkárság előtt helyezkedik el. Összesen 8 vitrin található ezen a területen. Öt professzionális, erre a célra gyártott vitrin. Három 80x80 cm-es üvegfedéllel borított egyszintes, míg kettő 120x140 cm-es, 3 szintes. Kettő egy-egy korábban – valóban régi muzeális – teli üveg gyógyszereszekrény. Egy keskeny, sokpolcú faszekrényben Babics Antal kitüntetéseit tartjuk. (1. kép)

A múzeum ötlete nem az én érdemem. 1995 és 1997 között az ORFI (ma Irgalmasok) urológiai osztályának voltam vezetője. Ott a kollégák és az asszisztensnők sok régi műszert megőriztek, de nem használták. Elkértem tőlük és a gazdasági vezetéstől múzeumalapítási célból, amikor nyilvánvaló vált, hogy klinikaigazgató leszek.

A múzeumot Romics László rektor 1998-ban avatta fel. Sokan voltak jelen, maga Schulteisz Emil, Vida Mária, az Orvostörténeti Múzeum akkori igazgatója, társprofesszorok, a klinika korábbi dolgozói és más osztályokon dolgozó urológusok. Az Európai Urológus Társaság (EAU) lapjában, az évente négyszer megjelenő *EAU News*ban ismertettük az eseményt, így sok ezer urológus tudomására jutott a múzeum létrejötte.

A 3 kisebb vitrint, az átadás idején már elhunyt professzorok emlékének szenteltük. Az első vitrinben prof. Illyés Géza (klinikaigazgató: 1920–1941) emlékei láthatók. Korábban a család az összegyűjtött tárgyakat a Magyar Urológus Társaság egykori elnökének, annak kérésére átadták. Sajnos 1998-ban már nem volt meg... Így dedikált kedvenc könyve (Homérosz: *Iliász*), vérnyomásmérőjének manométere látható. Egy feljegyzés, géppel írva, kézzel írt kiegészítéssel, hogy az 1938-tól visszatért országrészekben (Felvidék, Erdély stb.) hol legyen urológiai osztály. Német és magyar nyelvű könyvei, különlenyomatok, fényképe és a 3 évente kiosztott Illyés-díj bronzplakettje látható életrajza mellett. (2. kép)

1. kép
Múzeumi szekrények

Minder Gyula 1942-ben kapott kinevezést, de 1944 végén elhagyta az országot. Felesége svájci német, ő „ungarndeutsch” volt, Svájcban telepedtek le. Fiát felkeresve kaptuk a *Magyar Urológia* 1. számát (Minder volt a főszerkesztő), néhány fényképet, könyvet, kinevezési okmányt. A kinevezési okmányt Szinyei Merse Jenő m. kir. belügyminiszter írta alá. Még egy fontos dokumentum olvasható; nemes Balogh dékán aláírásával egy igazolás, hogy Szálasira nem esküdött fel. Néhány fénykép színesíti a tárlót.

Babics Antal 1946-tól 1974-ig volt a klinika igazgatója. Vitrinjében orvosi táskája, születési anyakönyvi kivonata, kinevezési okmánya (Tildy Zoltán aláírásával) és Illyés ajánlása a tanszékvezetői pozícióhoz látható. Egy levél arról szól, hogy azonnal felmentik a Kútvölgyi Kórház igazgató székéből. Egy igazolványkép, egy bronz Babics-portré színesíti a vitrint. Meg egy újságkivágás 1956-ból. Nagy Imre kormányának miniszterei, köztük Babics (tévesen írva Babits!) mint egészségügyi miniszter. Olvasható egy működési igazolás is főnökétől, Illyés professzortól, valamint akadémiai tagsági kinevezéséről egy igazolás fényképe és életrajza mellett.

Időközben Balogh Ferenc klinikaigazgató is elhunyt. Az ő emlékére egy nagyobb szekrény műszerekkel teli két polcát szabaddá tettük. Balogh Ferenc könyvei, szülőházának képe, neves külföldi professzorok neki dedikált fényképei vannak a polcokon. Névkártyája, autókлуб-igazolványa, általa szerkesztett folyóiratok. Ugyanezen vitrin legfelső polcán és a másik két vitrinben optikus műszerek, egy-egy régi folyóirat, régi műtői napló, egy főorvos '50-es évekbeli „káderlapja”, optikák, húgycsótágító szondák helyezkednek el. Szabó István Oscar-díjas filmrendező édesapja mini, 2 cm³-es fecskendőjét és az azt tartalmazó fémhengert (parátus) ajándékba kaptuk. Budapesten az 1950–70-es években az orvosavatások az Erkel Színházban történtek. A színház közelében volt az Anisits bőrtáska üzlet, ahol a boldog szülők meg is vehették a friss doktoroknak az orvosi táskát. Anisits úr a múzeumnak is ajándékozott egyet. Összegyűjtöttük a klinika összes pecsétjét a háború előtről is és azokat is kiállítottuk. Láthatók kőzúzó Bigelow-ballonnal, amellyel „kipumpálták” az összetört kődarabokat. Fém húgycsótágítók, „urethroscopt”, gyermek endoscopos eszköz. Kiállítottunk egy gyengeárammal működő „masinát”, mely a betegre, betegbe vezetve többtucatnyi betegségre jó. Ilyenek persze ma is vannak, de nem a múzeumban...

2. kép
Tárlók

Kiemelném a szekrényt, melyben Babics professzor kitüntetései vannak. A *Magyar Népköztársaság csillagrendje*, rubinokkal ékesített zászlórendje stb., a kor szokásainak megfelelően. *Felszabadulási emlékérem*, *Szovjet-Magyar-Barátság Emlékérem* és hasonlóak. (Balogh Erdély visszafoglalásakor *Erdélyért-emlékérm*et kapott, ez nincs kiállítva, magától értetődően.)

Központi helyen van Antal Géza (1846–1889) pecsétnyomója, melyet egyik leszármazottjától kapott a klinika.

A falakon is múzeumi tárgyak láthatóak. Babics két, osztrák és német tiszteletbeli tagságáról diplomák, MTA levelező és rendes tagsági diplomája, a Kossuth-díj diplomája, Kossuth-díja nem került hozzánk. Egy fénykép, ahol a két nagy, Babics Antal és Noszkay Aurél fognak kezét, valamint Noszkay gratuláló levele Babics 80. születésnapjára. Központi helyen a Milkó Vilmos sebészprofesszornak tulajdonított mondat (1947): „*A múlt nagyjainak és nemes hagyományainak tiszteletben tartása felemelkedésünk legfőbb bizonyítéka.*”

A közelmúlt történelmének a falon is vannak bizonyítékai. Fényképe mindazon öt professzornak, akik 1997 és 2012 között az egyetem *honoris causa* professzorai lettek (két német, egy osztrák, egy angol és egy amerikai–magyar).

Fenti időszakban alapítottunk egy Illyés–Babics- és egy Antal Géza-bronzplakettet is. Az előbbi azoknak a külföldieknek adtuk át, akik sokat tettek a klinika boldogulásáért, az utóbbit azoknak a magyar kollégáknak, akiket mi tartottunk érdemesnek, nem a pozíciójuk, beosztásuk miatt. Fényképeik a falon sorakoznak. (3. kép)

Igazából aligha mondható meg, meddig tart a múzeum. Egy szobában vannak összegyűjtve, egymásra „stószba” rakva Babics összes diplomái (szerénytelenül megjegyzem, a szerzői is, összesen több tucat!). Ugyanezen szoba szekrényeiben régi kongresszusi programok, egy 30 éves ultrahangkészülék, laboratóriumi üvegeszközök találhatóak.

A klinika gyűjteményéhez tartozik a könyvtár is, amelyben közel 1500 könyv található, melyek közül nem kevés a múlt század elejéről való.

Az igazgatói szobában az első 5 professzorról készült olajfestmény látható. A könyvtárban Babics Antal büsztje, a lépcsőfordulóban Illyés Géza márvány és Babics Antal bronz mellszobra van felállítva. A kető között egy Antal Gézára emlékező márványtábla egy kis Antal-domborművel.

A szerző dolgozószobájában egy nagyméretű, 140 cm magas, Illyést ábrázoló olajfestmény látható ismeretlen szerzőtől. A klinika folyosóit az 1920-as években készült, jó minőségű fényképek díszítik. Kórterem, röntgen és laboratórium, könyvtár.

A múzeumnak keretet ad a századfordulón épített épület. Bár a '80-as években átépítették, a lépcsőház, a színes ólomüvegek, a kovácsoltvas korlát eredeti.

3. kép
Díjazottak fényképei a falon

KÉPJEGYZÉK

1–3. kép Semmelweis Orvostudományi Egyetem Urológiai Klinikájának archívuma